

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaille annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulkomaille annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Laki vastaa sisällöltään Haagissa 2 päivänä lokakuuta 1973 tehtyä elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavaa yleissopimusta, jonka Suomi on allekirjoittanut 28 päivänä toukokuuta 1980. Yleissopimus on tarkoitus ratifioida heti kun ehdotettu laki on tullut vahvistetuksi.

tösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavaa yleissopimusta, jonka Suomi on allekirjoittanut 28 päivänä toukokuuta 1980. Yleissopimus on tarkoitus ratifioida heti kun ehdotettu laki on tullut vahvistetuksi.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Ulkomaan viranomaisen päätöksen *tunnustaminen* merkitsee, että tällaista päätöstä on täällä noudatettava, niin kuin Suomen viranomaisen päätöstä. Tämä merkitsee yhtäältä sitä, että Suomen viranomainen ei saa ottaa uudelleen tutkittavaksi ulkomaisella päätöksellä ratkaistua asiaa, ja toisaalta sitä, että ulkomainen päätös mahdollisessa myöhemmin Suomessa tapahtuvassa oikeudenkäynnissä tai muussa menettelyssä pannaan päätöksen perusteeksi. Päätös, joka tunnustetaan, on pääsääntöisesti myös *täytäntöönpanokelpoinen*.

Suomen voimassa olevasta lainsäädännöstä puuttuvat yleiset säännökset ulkomaan viranomaisen elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta. Sitä vastoin lainsäädäntöömme sisältyy eräitä säännöksiä, jotka koskevat eräiden ulkomaisten elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

Pohjoismaiden välillä tehtiin 6 päivänä helmikuuta 1931 avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävä sopimus (SopS

20/31). Tämän sopimuksen mukaan tunnustetaan muun muassa toisessa pohjoismaassa avioliiton purkamisen yhteydessä annetut elatusapua koskevat päätökset. Saman vuoden helmikuun 10 päivänä tehtiin pohjoismaiden välillä myös elatusavun perimistä pakkotoimin koskeva yleissopimus (SopS 21/31), jota eräiltä osin muutettiin 1 päivänä huhtikuuta 1953 tehdyllä sopimuksella (SopS 2/54). Tämän sopimuksen on sittemmin korvannut asiaa koskeva maaliskuun 23 päivänä 1962 tehty uusi sopimus (SopS 8/63).

Yhdistyneiden Kansakuntien vuonna 1956 New Yorkissa järjestämässä konferenssissa hyväksyttiin elatusavun perimistä ulkomaille koskeva 20 päivälle kesäkuuta 1956 päivätty yleissopimus (SopS 37/62), joka Suomen osalta on tullut voimaan 13 päivänä lokakuuta 1962. Yleissopimuksen tarkoituksena on ainoastaan kansainvälisiin elatusapuasioihin liittyvien menettelyllisten vaikeuksien helpottaminen. Sopimus tähtää nopean ja tehokkaan kansainvälisen oikeusavun saamisen turvaamiseen eikä se siis sisällä määräyksiä ulkomaille annetun elatusapupäätöksen tunnustamisesta tai

täytäntöönpanosta. Yleissopimuksen osapuolia ovat Suomen ohella seuraavat valtiot: Alankomaat, Algeria, Argentiina, Barbados, Belgia, Brasilia, Chile, Ecuador, Espanja, Filippiinit, Guatemala, Haiti, Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistynyt Kuningaskunta, Israel, Italia, Itävalta, Jugoslavia, Keski-Afrikan tasavalta, Kreikka, Luxemburg, Marokko, Monaco, Niger, Norja, Pakistan, Portugali, Puola, Pyhä Istuin, Ranska, Ruotsi, Saksan liittotasavalta, Sri Lanka, Surinam, Sveitsi, Tanska, Tšekkoslovakia, Tunisia, Turkki, Unkari ja Ylä-Volta.

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin 8. yleisessä istunnossa vuonna 1956 laadittiin ehdotus lapsen elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaksi yleissopimukseksi. Ehdotus johti asiaa koskevaan yleissopimukseen, joka avattiin allekirjoittamista varten 15 päivänä huhtikuuta 1958 ja tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä tammikuuta 1962, jäljempänä *vuoden 1958 yleissopimus*. Yleissopimuksen tarkoituksena on turvata naimattoman ja 21 vuotta nuoremman avioliitossa tai sen ulkopuolella syntyneen lapsen tai ottolapsen elatusapuvaatimuksen johdosta annettujen päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano. Tällaisessa elatusapuvaatimuksessa annettu päätös on yleissopimuksen mukaan pääsääntöisesti tunnustettava ja pantava täytäntöön myös toisessa sopimusvaltiossa, riippumatta siitä, ovatko elatusapuun oikeutettu tai elatusvelvollinen jonkin sopimusvaltion kansalaisia. Yleissopimus ei myöskään edellytä, että elatusapua koskeva päätös on annettu asiassa, jolla on liittymiä useampaan kuin yhteen valtioon.

Vuoden 1958 yleissopimuksen käytännön merkitystä rajoittaa kuitenkin osittain se seikka, että se ei koske tuomioistuimen tai muun viranomaisen vahvistamaa sovintoa tai sopimusta elatusavusta. Se ei myöskään oikeuta viranomaista, joka elatusapua koskevan päätöksen johdosta on suorittanut elatusapua elatusapuun oikeutetulle, tämän sijasta pyytämään päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa toisessa sopimusvaltiossa.

Vuoden 1958 yleissopimus on tullut Suomen osalta voimaan 25 päivänä elokuuta 1967 (SopS 42/67). Yleissopimuksen osapuolia ovat Suomen ohella seuraavat valtiot:

Alankomaat, Belgia, Espanja, Italia, Itävalta, Lichtenstein, Norja, Portugali, Ranska,

Ruotsi, Saksan liittotasavalta, Surinam, Sveitsi, Tanska, Tšekkoslovakia, Turkki ja Unkari. Yleissopimuksen ovat lisäksi allekirjoittaneet Kreikka ja Luxemburg.

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin vuonna 1972 pidetyn 12. istunnon ohjelmaan oli otettu täysi-ikäisille tulevaa elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavan yleissopimuksen valmistelu. Tässä valmistelutyössä tuli esille kysymys valmisteltavana olevan yleissopimuksen yhteensovittamisesta vuoden 1958 sopimukseen. Työ johti lopulta siihen, että konferenssi hyväksyi ehdotuksen uudeksi elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavaksi yleissopimukseksi, jäljempänä *yleissopimus*. Yleissopimus, joka avattiin allekirjoittamista varten 2 päivänä lokakuuta 1973, koskee yleisesti perheoikeudellista elatusapua koskevia päätöksiä ja korvaa sen osapuoliksi tulevien valtioiden välisissä suhteissa vuoden 1958 yleissopimuksen. Yleissopimus on tämän esityksen liitteenä.

Yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä elokuuta 1976. Suomi on allekirjoittanut yleissopimuksen 28 päivänä toukokuuta 1980. Yleissopimuksen ovat tähän mennessä ratifioineet seuraavat valtiot: Alankomaat, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistynyt Kuningaskunta, Italia, Luxemburg, Norja, Portugali, Ranska, Ruotsi, Sveitsi ja Tšekkoslovakia. Lisäksi ovat yleissopimuksen Suomen ohella allekirjoittaneet seuraavat valtiot: Belgia, Espanja, Saksan liittotasavalta ja Turkki.

2. Vuoden 1973 elatusapua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittava yleissopimus

Yleissopimuksen tarkoituksena on aikaansaadaks elatusapua koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavat määräykset, jotka soveltuvat riippumatta siitä, koskeeko päätös lapselle vai aikuiselle tuomittua elatusapua. Vastavuoroisuuden periaate merkitsee, samoin kuin vuoden 1958 yleissopimuksen mukaan, että päätöksen tulee olla annettu jossakin sopimusvaltiossa. Sitä vastoin asianosaisten kansalaisuudella ja kotipaikalla ei yleensä ole merkitystä päätöksen tunnustamisen tai täytäntöönpanon kannalta.

Yleissopimus koskee ensinnäkin oikeus- tai hallintoviranomaisen antamia perheoikeudellista elatusapua koskevia päätöksiä. Lisäksi yleissopimus koskee myös tällaisten viranomaisten vahvistamia sovintoja ja sopimuksia ja tietää siten muutosta vuoden 1958 sopimukseen verrattuna. Edelleen uusi yleissopimus ei koske ainoastaan elatusapuun oikeutetulle itselleen suoritettavia elatusapumääriä, vaan myöskin elatusapumääriä, jotka on maksettava viranomaiselle sillä perusteella, että se on suorittanut elatusapuun oikeutetulle elatusapua.

Yleissopimukseen liittynyt valtio voi tehdä eräitä varauksia, joiden mukaan yleissopimusta ei ole sovellettava tietyntaisten perheoikeudellista elatusapua koskeviin päätöksiin.

Yleissopimuksessa on 7 lukua. Sen 1 luvussa on määrätty yleissopimuksen soveltamisala. Yleissopimuksen 2 luku koskee päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytyksiä ja sen 3 luku päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanossa noudatettavaa menettelyä. Yleissopimuksen 4 luku koskee viranomaisten ja muiden julkisoikeudellisten toimielinten (*viranomaisen*) oikeutta pyytää elatusvelvollisuutta koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Yleissopimuksen 5 luku koskee elatusapua tarkoittavia sovintoja ja sopimuksia. Yleissopimuksen 6 lukuun on koottu muun muassa varauksia ja selityksiä koskevat määräykset ja sen 7 luku sisältää tavalliset loppumääräykset.

Yleissopimus soveltuu sen 1 artiklan sisältävän pääsäännön mukaan sopimusvaltion oikeus- tai hallintoviranomaisten antamiin perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteisiin perustuviin elatusapupäätöksiin. Verrattuna vuoden 1958 yleissopimukseen, joka ainoastaan koskee alle 21-vuotiaalle lapselle tulevaa elatusapua, uusi yleissopimus merkitsee oleellista laajennusta. Muilla perusteilla suoritettava elatusapua koskevat päätökset jäävät yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Yleissopimus ei siis koske esimerkiksi tapauksia, joissa joku, olematta siihen lain mukaan muutoin velvollinen, on antamansa sitoumuksen perusteella velvoitettu suorittamaan toiselle henkilölle elatusapua.

Yleissopimuksen 26 artiklan mukaan sopimusvaltio voi tehdä varauksia, jonka mukaan yleissopimusta sovelletaan ainoastaan sellaisiin elatusapua koskeviin päätöksiin, jotka koskevat alle 21-vuotiaalle naimattomalle henkilölle tai puolisolle taikka entiselle puolisolle suo-

ritettavaa elatusapua. Lisäksi sopimusvaltio voi sanotun artiklan mukaan tehdä varauksia, jonka mukaan yleissopimusta ei sovelleta päätöksiin, jotka koskevat elatusvelvollisuutta sivusukulaisten ja lankoussuhteissa olevien henkilöiden välillä, eikä kertamaksuna suoritettava elatusapua koskevaan päätökseen.

Yleissopimus koskee 1 artiklan 2 kappaleen mukaan myös oikeus- tai hallintoviranomaisten edessä tehtyä elatusapua koskevaa sovintoa tai sopimusta, esimerkiksi sosiaalilautakunnan vahvistamaa elatusapua koskevaa sopimusta. Yleissopimus koskee myös päätöstä, sovintoa tai sopimusta, joka merkitsee aikaisemman elatusapua koskevan päätöksen, sovinnon tai sopimuksen muuttamista siinäkin tapauksessa, että muutettavaksi määrätty päätös, sovinto tai sopimus on tehty valtiossa, joka ei ole liittynyt yleissopimukseen (2 artikla 2 kappale).

Yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen mukaan yleissopimus soveltuu riippumatta siitä, minkä maan kansalaisia asianosaiset ovat ja missä heillä on kotipaikkansa. Yleissopimuksen 3 artiklan mukaan yleissopimusta on sovellettava päätökseen, sovintoon tai sopimukseen ainoastaan siltä osin kuin se koskee elatusapua. Jos samassa päätöksessä on elatusavun lisäksi määrätty esimerkiksi lapsen huollosta, yleissopimusta ei siis ole sovellettava päätökseen siltä osin kuin se koskee lapsen huoltoa.

Yleissopimukseen ei sisälly mitään määräystä oikeudenkäyntikuluista. Elatusapuun liittyvä oikeudenkäyntikuluja koskeva päätös on yleissopimuksen esitöiden mukaan tunnustettava ja pantava täytäntöön samoin edellytyksin kuin itse elatusapuvaatimusta koskeva päätös.

Sopimusvaltiossa annettu elatusapua koskeva päätös on 4 artiklan mukaan tunnustettava ja pantava täytäntöön ainoastaan, jos sen on antanut sopimusvaltion toimivaltainen viranomainen. Viranomaisella tarkoitetaan sekä tuomioistuinta että hallintoviranomaista. Viranomaista on yleissopimuksen 7 artiklan mukaan pidettävä toimivaltaisena, jos jommalla kummalla asianosaisella oli kotipaikkansa siinä valtiossa, missä päätös on annettu, silloin kun oikeudenkäynti pantiin vireille tai jos molemmat asianosaiset tuolloin olivat sanotun valtion kansalaisia. Myös viranomaista, jonka toimivallan elatusvelvollinen on hyväksynyt, nimenomaisesti tai ryhtymällä väitettä esittämättä vastaamaan pääasiaan, on pidettävä toimivaltaisena. Yleissopimuksen 8 artiklan mukaan

on elatusapupäätöksen antanutta viranomaista vaikka se ei 7 artiklan mukaan olisi toimivaltainen, artiklassa tarkemmin mainituin edellytyksin pidettävä toimivaltaisena, jos elatusapua on suoritettava avioeron, asumuseron, avioliiton mitättömäksi julistamisen tai avioliiton peruuttamisen johdosta. Tutkiessaan, onko päätöksen antanutta viranomaista edellä olevan perusteella pidettävä toimivaltaisena, sen valtion viranomainen, missä päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, ei saa tutkia niiden seikkojen olemassaoloa, joihin päätöksen antanut viranomainen on perustanut toimivaltansa (9 artikla).

Yleisenä sääntönä on, että vieraassa valtiossa annettu päätös voidaan tunnustaa vain siinä tapauksessa, että se on lainvoimainen (4 artikla 1 kappale). Tästä säännöstä on kuitenkin yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaan kaksi poikkeusta. Ensinnäkin sellaiset lainvoimaa vailla olevat päätökset, jotka saadaan panna täytäntöön päätöksen antaneessa valtiossa, on pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa. Toiseksi myös väliaikaiset määräykset, jotka voidaan panna täytäntöön päätöksen antaneessa valtiossa, on pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa. Tämä määräys, joka vastaa vuoden 1958 yleissopimuksen 2 artiklan 3 kohtaa, soveltuu ainoastaan, jos vastaavanlainen päätös voidaan antaa ja panna täytäntöön siinä valtiossa, missä päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään.

Yleissopimuksen 5 artiklassa on mainittu ne seikat, joiden vallitessa vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano voidaan evätä. Tällaisena seikkana mainitaan 5 artiklan 1 kohdassa, että päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano ilmeisesti on vastoin asianomaisen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Saman artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan ovat tällaisia seikkoja lisäksi käsittelyn aikana tapahtunut vilpillinen menettely, joka on vaikuttanut ratkaisun sisältöön, ja samaa asiaa koskevan oikeudenkäynnin vireilläolo samojen asianosaisten välillä siinä valtiossa, missä päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, jos tämä oikeudenkäynti on pantu vireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta oikeudenkäyntiä. Lisäksi on saman artiklan 4 kohdassa tällaisena seikkana mainittu, että päätös on ristiriidassa samaa asiaa ja samoja asianosaisia koskevan päätöksen kanssa, joka on annettu joko siinä valtiossa, missä ensiksi mai-

nitun päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään tai muussa valtiossa ja päätös viimeksi mainitussa tapauksessa täyttää ne edellytykset, joiden vallitessa päätös on tunnustettava ja pantava täytäntöön ensiksi mainitussa valtiossa.

Yleissopimuksen 6 artikla koskee vastaajan poissaollessa annettua päätöstä. Siinä määrätään, että tunnustaminen ja täytäntöönpano on evättävä, jollei haastetta tai kutsua, joka sisältää ilmoituksen kanteen oleellisesta sisällöstä, ole annettu vastaajalle tiedoksi niiden säännösten mukaan, jotka ovat voimassa siinä valtiossa, jossa päätös on annettu, ja vastaajalla olosuhteisiin nähden ei ole ollut riittävästi aikaa vastata asiassa.

Yleissopimuksen 10 artikla tarkoittaa niitä tapauksia, joissa päätös koskee useampia elatusapuvaatimuksia. Silloin kun tällaista päätöstä ei voida kokonaisuudessaan tunnustaa eikä panna täytäntöön, tulee valtion, jossa päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, soveltaa yleissopimusta siihen päätöksen osaan, joka voidaan tunnustaa tai panna täytäntöön.

Yleissopimuksen 11 artiklassa määrätään määrääjain suoritettavan elatusavun osalta, että täytäntöönpanoon on suostuttava sekä jo eräntyneiden erien että vastaisuudessa eräntyvien erien osalta.

Yleissopimuksen 12 artiklaan on selvyiden vuoksi otettu yleinen sääntö, jonka mukaan asianomainen viranomainen siinä valtiossa, missä päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, ei saa ottaa uudelleen harkittavakseen päätöksen sisältöä, ellei yleissopimuksen määräyksistä muuta johdu.

Päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä on yleissopimuksen 13 artiklan mukaan sovellettava sen valtion oikeutta, missä päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään. Tästä säännöstä on eräitä poikkeuksia yleissopimuksen 14—17 artiklassa.

Yleissopimuksen 14 artiklan mukaan elatusapuun oikeutettu voi aina pyytää päätöksen osittaista tunnustamista tai täytäntöönpanoa. Elatusvelvollinen voi esimerkiksi välttääkseen *ordre publicia* koskevan väitteen toissijaisesti pyytää täytäntöönpanoa sellaisen määrän osalta, joka on tuomittua määrää pienempi. Määräyksellä on käytännön merkitystä ainoastaan, jos vastaavaa säännöstä ei sisälly asianomaisen valtion oikeusjärjestykseen.

Yleissopimuksen 15 artiklaan sisältyy määräys elatusapuun oikeutetun oikeudesta saada maksutonta oikeusapua tai vapautusta kuluista tai kustannuksista pyytäessään päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa toisessa sopimusvaltiossa. Säännös ulottuu pidemmälle kuin vuoden 1958 sopimuksen 9 artiklan 1 kappaaleen vastaava säännös. Ensinnäkin uuden sopimuksen mukaan ei vaadita, että päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyytävä on sopimusvaltion kansalainen. Myös siinä tapauksessa, että elatusapuun oikeutettu ei ole saanut kokonaan maksutonta oikeusapua tai vapautusta kustannuksista ja maksuista siinä valtiossa, missä päätös on annettu, on hänellä uuden yleissopimuksen mukaan oikeus maksuttomaan oikeusapuun ja vapautukseen kuluista tai kustannuksista siinä laajuudessa, kuin se on mahdollista sen valtion lainsäädännön mukaan, missä päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään. Mikään ei myöskään estä elatusapuun oikeutettua pyytämästä oikeusapua ja vapautusta kuluista tai kustannuksista siinäkin tapauksessa, että hänellä ei ole ollut vastaavaa etua siinä valtiossa, missä päätös on annettu.

Vakuutta, takausta tai talletusta ei yleissopimuksen 16 artiklan mukaan saa vaatia oikeudenkäyntikulujen suorittamisen turvaamiseksi. Vastaava määräys sisältyy vuoden 1958 sopimuksen 9 artiklan 2 kappaleeseen.

Yleissopimuksen 17 artiklaan sisältyy verratun suppea luettelo niistä asiakirjoista, jotka on esitettävä pyydettyessä elatusapua koskevan päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa. Ensinnäkin vaaditaan täydellinen ja oikeaksi todistettu jäljennös päätöksestä sekä todistus siitä, että päätös on saanut lainvoiman. Jos päätös, jonka tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään on ns. poissaolopäätös, hakijan on lisäksi esitettävä ne asiakirjat, jotka vaaditaan sen seikan tutkimiseksi, onko haaste tai kutsu annettu vastaajalle tiedoksi yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Mikäli asianomainen haluaa saada maksuttoman oikeudenkäynnin tai muuta oikeusapua päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä, on hänen lisäksi esitettävä selvitys siitä, että hän on saanut maksutonta oikeusapua tai vapautusta kustannuksista tai kuluista siinä valtiossa, missä päätös on annettu.

Lopuksi määrätään, että asiakirjoihin on liitettävä oikeaksi todistetut käännökset. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin luopua. Jos

tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskeva hakemus on epätäydellinen, tulee viranomaisen velvoittaa hakija määrääjässä täydentämään hakemustaan. Asiakirjojen laillistamista tai muuta vastaavaa muodollisuutta ei saa vaatia.

Toisin kuin vuoden 1958 yleissopimukseen on uuteen yleissopimukseen otettu määräykset viranomaisen tai muun julkisen toimielimen (*viranomaisen*) tai viranomaisen oikeudesta pyytää elatusapua koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Yleissopimuksen 18 artikla koskee päätöstä, joka on annettu viranomaisen vaatimuksesta ja jolla elatusvelvollinen on veloitettu maksamaan viranomaiselle sellaisia elatusapueriä, jotka viranomaisen on ennakkona suorittanut elatusapuun oikeutetulle. Yleissopimuksen 19 artikla koskee tapauksia, joissa päätös on annettu elatusvelvollisen ja elatusapuun oikeutetun välisessä asiassa ja viranomaisen elatusapuun oikeutetun sijasta pyytää päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa.

Yleissopimukseen ei sisälly viranomaista tai julkisoikeudellista toimielintä koskevaa määritelmää. Sanontaa viranomainen tai julkisoikeudellinen toimielin on kuitenkin tulkittava laajasti. Näiden käsitteiden piiriin ei kuulu ainoastaan julkinen viranomainen sanan altaassa merkityksessä, kuten sosiaalilautakunta tai muu virallinen toimielin, vaan myös esimerkiksi yksityinen järjestö, jolle on annettu julkisoikeudellinen tehtävä. Myös ulkomaan edustuston virkamiestä on pidettävä yleissopimuksen tarkoittamana julkisena toimielimenä. Pyytäessään päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa julkinen toimielin ei voi vaatia enempää kuin mitä se on maksanut elatusapuun oikeutetulle.

Yleissopimuksen 18—19 artiklan soveltamisen lisäedellytyksenä on, että viranomainen voi oman maansa lainsäädännön mukaan vaatia ennakkoon maksamansa elatusavun takaisinmaksua elatusvelvolliselta tai pyytää päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa elatusapuun oikeutetun sijasta. Yleissopimuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan on vieraan valtion viranomaisen hakemuksesta annetun ulkomaille annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytyksenä lisäksi, että elatusvelvollisella on velvollisuus elättää elatusapuun oikeutettua sen valtion lainvalintasääntöjen osoittaman lain mukaan, missä päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään.

Yleissopimuksen 20 artiklasta ilmenee, että asianomaiselle viranomaiselle siinä valtiossa, missä päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään, tulee esittää ne asiakirjat, jotka ovat tarpeelliset 18 artiklan 1 kohdan ja 19 artiklassa tarkoitettujen seikkojen tutkiseksi.

Ne edellytykset, joiden vallitessa elatusapua koskeva sopimus tai sovinto kuuluvat sopimuksen soveltamisalaan, on mainittu edellä 1 artiklan yhteydessä. Yleissopimuksen 21 artiklassa määrätään, että tällainen sovinto tai sopimus on määrättävä täytäntöönpanokelpoiseksi samoilla ehdoilla kuin päätös, jos sovinto tai sopimus on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on tehty.

"Erityisiä määräyksiä" -otsikon alle on yleissopimukseen koottu erinäisiä määräyksiä, joissa on säännelty eräitä yleissopimuksen asialliseen sisältöön liittyviä kysymyksiä. Näiden määräysten pääasiallinen sisältö on seuraava:

Yleissopimuksen 22 artiklan (vastaa vuoden 1958 yleissopimuksen 10 artiklaa) mukaan sopimusvaltiot sitoutuvat helpottamaan elatusvelvollisuuden perusteella maksettujen rahaerien siirtämistä toiseen valtioon.

Yleissopimus ei 23 artiklan mukaan estä elatusapuun oikeutettua vetoamista yleissopimuksen sijasta muihin määräyksiin tai säännöksiin, jotka voivat olla hänelle edullisempia. Tällaisia määräyksiä tai säännöksiä voi olla kahdenkeskisissä tai muissa monenkeskisissä valtiosopimuksessa tai jonkin valtion sisäisessä lainsäädännössä. Vastava määräys sisältyy vuoden 1958 yleissopimuksen 11 artiklaan.

Vuoden 1958 yleissopimuksen 12 artiklassa määrätään, että yleissopimusta ei sovelleta sellaisiin päätöksiin, jotka on annettu ennen yleissopimuksen voimaantuloa. Vuoden 1973 yleissopimuksen määräyksiä on sitä vastoin sen 24 artiklan 1 kappaleen mukaan periaatteessa noudatettava riippumatta siitä, milloin päätös on annettu. Tämä merkitsee, että uusi yleissopimus tulee koskemaan myös päätöksiä, jotka on annettu ennen yleissopimuksen voimaantuloa. Artiklan 2 kappaleesta ilmenee kuitenkin, että päätös, joka on annettu ennen kuin yleissopimus on tullut voimaan sen valtion, missä päätös on annettu, ja sen valtion, missä päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään, välisissä suhteissa, voidaan viimeksi mainitussa valtiossa panna täytäntöön ainoastaan sellaisten elatusapuerien osalta, jotka erääntyvät yleissopimuksen voimaan tultua.

Jokainen sopimusvaltio voi yleissopimuksen 25 artiklan mukaan milloin tahansa selittää, että yleissopimus suhteessa sellaiseen valtioon joka antaa vastaavan selityksen soveltuu myös virallisiin asiakirjoihin (*actes authentiques*), jotka koskevat elatusapua ja jotka joko ovat julkisen toimielimen edessä tehtyjä tai tällaisen toimielimen laatimia ja jotka välittömästi ovat täytäntöönpanokelpoisia sen valtion lain mukaan, missä asiakirja on laadittu.

Yleissopimuksen 26 artiklan mukaan sopimusvaltio voi tehdä eräitä varaumia. Nämä varaumat on tehtävä viimeistään siinä yhteydessä kun valtio ratifioi tai liittyy yleissopimukseen. Varaumalla voidaan rajoittaa sopimuksen soveltamisalaa. Ensinnäkin voidaan varaumalla yleissopimuksen soveltamisalasta sulkea pois kaikki elatusapua koskevat päätökset, sovinnot ja sopimukset, jotka eivät koske puolisolle tai entiselle puolisolle suoritettavaa elatusapua eikä elatusapua, joka on suoritettava alle 21-vuotiaalle naimattomalle henkilölle. Toiseksi voidaan yleissopimuksen soveltamisalasta varaumalla sulkea pois sivusukulaisuuteen tai lankouteen perustuva elatusvelvollisuutta tarkoittava elatusapupäätös. Kolmanneksi voidaan varaumalla määrätä, ettei sopimusta sovelleta kertamaksuna suoritettavaa elatusapua koskevaan päätökseen. Mitään muita varaumia ei saa tehdä.

Varauman tehnyt valtio ei ole oikeutettu vaatimaan, että muut valtiot soveltaisivat sopimusta sellaisiin elatusapua koskeviin päätöksiin, sovintoihin tai sopimuksiin, joihin se tekemiensä varaumien johdosta ei sovelta yleissopimusta.

Yleissopimuksen 27 ja 28 artiklat koskevat muun muassa liittovaltiossa ja muussa valtiossa, jossa useampi oikeusjärjestelmä on voimassa, sovellettavaa lakia.

Niin kuin aikaisemmin on mainittu yleissopimus korvaa siihen liittyneiden valtioiden välisissä suhteissa vuoden 1958 sopimuksen (29 artikla).

Lopuksi yleissopimukseen sisältyvät tavalliset loppumääräykset. Yleissopimuksen voivat allekirjoittaa ne valtiot, jotka ovat olleet Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin jäseniä silloin kun sen 12. istunto pidettiin (30 artikla). Myös muu valtio voi liittyä sopimukseen sen voimaantulon jälkeen, jos se on tullut Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin jäseneksi 12. istunnon jälkeen tai jos se on Yhdistyneiden Kansakun-

tien tai sen erityisjärjestön jäsen tai kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön sopimuspuoli. Yleissopimus ei kuitenkaan tule voimaan liittyjävaltion suhteessa sellaiseen sopimusvaltioon, joka vastustaa liittymistä (artikla 31).

Yleissopimuksen 32 ja 33 artiklaan sisältyy määräyksiä yleissopimuksen soveltamisesta sellaisilla alueilla, joiden kansainvälisistä suhteista tietty valtio vastaa sekä valtiossa, jonka alueella on voimassa useampi oikeusjärjestelmä.

Yleissopimuksen 35 artikla sisältää yleissopimuksen voimaantuloa koskevia määräyksiä. Sen ensimmäisen kappaleen mukaan yleissopimus tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka lähinnä seuraa kolmen kuukauden kuluttua sen jälkeen kun kolmas ratifioimis- tai hyväksymisasiakirja on talletettu. Yleissopimuksen 2 kappaleessa määrätään, että yleissopimus tulee myöhemmin ratifioineen tai hyväksyneen valtion osalta voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka lähinnä seuraa kolmen kuukauden kuluttua sen jälkeen kun ratifiointia tai hyväksymistä koskeva asiakirja on talletettu.

Yleissopimus on sen 36 artiklan mukaan voimassa viisi vuotta sen kansainväliseksi voimaantulosta lukien. Sopimus katsotaan uudistetuksi viideksi vuodeksi kerrallaan, jollei sitä sanota irti.

Yleissopimuksen 37 artiklan mukaan Alan-komaiden ulkoasiainministeriön tulee tavanomaisessa järjestyksessä ilmoittaa asianomaisille valtioille muun muassa ratifioinneista.

3. Yleissopimuksen ratifioinnin merkitys Suomelle

Vaikka vuoden 1973 yleissopimuksen alkuperäisenä tarkoituksena oli lähinnä aikuisille tulevan elatusavun perinnän helpottaminen, yleissopimus parantaa myös mahdollisuuksia perii lapselle tulevaa elatusapua. Niinpä yleissopimukseen on, kuten edellä on mainittu, otettu määräys siitä, että se koskee myös oikeus- tai hallintoviranomaisen vahvistamaa sovintoa tai sopimusta. Tällä on Suomen kannalta katsottuna erittäin suuri merkitys, koska se mahdollistaa — toisin kuin vuoden 1958 yleissopimus — sen, että sosiaalilautakunnan vahvistama elatusapua koskeva sopimus voidaan panna täytäntöön muissa sopimusvaltioissa. Lisäksi Suomen kunnan sosiaalilautakunnalla, joka on maksanut elatustukea elatusapuun oikeutetulle, on yleissopimuksen

mukaan oikeus pyytää elatusapua koskevan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa toisessa sopimusvaltiossa. Tällaista oikeutta ei sosiaalilautakunnalla ole vuoden 1958 yleissopimuksen mukaan. Yleissopimuksen on jo tähän mennessä ratifioinut usea sellainen valtio, jossa Suomessa vahvistetun elatusavun täytäntöönpano usein on tullut ajankohtaiseksi. Niinpä yleissopimuksen ovat ratifioineet tai allekirjoittaneet Amerikan Yhdysvaltoja, Kanadaa ja Australiaa lukuunottamatta kaikki ne valtiot, joissa Helsingin lastensuojeluvirastolla tällä hetkellä on perittävänä yli kymmenen elatusapusaataavaa. Erittäin suuri merkitys yleissopimukseen liittymisellä olisi Yhdistyneessä Kuningaskunnassa perittävien elatusapujen osalta, koska Yhdistynyt Kuningaskunta on tämän yleissopimuksen, mutta ei vuoden 1958 yleissopimuksen osapuoli.

Koska lisäksi on odotettavissa, että eräät muutkin valtiot lähitulevaisuudessa tulevat yleissopimuksen osapuoliksi, on tärkeitä, että Suomi ratifioi sen.

Yleissopimusta allekirjoittaessaan Suomi on yleissopimuksen 26 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti tehnyt varauman, jonka mukaan se ei tunnusta eikä pane täytäntöön päätöstä, sovintoa tai sopimusta, joka koskee elatusavun suorittamista yli 21-vuotiaalle tai avioituneelle, ellei kysymyksessä ole elatusvelvollisen nykyinen tai entinen puoliso, eikä elatusapupäätöstä, joka koskee sivusukulaisuuteen tai lankouteen perustuvaa elatusvelvollisuutta. Syynä näiden varaumien tekemiseen on ollut, ettei Suomen lainsäädäntö tunne sivusukulaisuuteen tai lankouteen perustuvaa elatusvelvollisuutta ja että elatusavun suorittaminen yli 21-vuotiaalle tai avioituneelle tulee Suomen lain mukaan kysymykseen vain poikkeustapauksissa.

Valmisteltaessa Suomen liittymistä uuteen yleissopimukseen on lisäksi harkittu, olisiko Suomen lisäksi tehtävä varauma, jonka mukaan se ei tunnusta eikä pane täytäntöön kertamaksuna suoritettavaa elatusapua koskevaa päätöstä, sovintoa tai sopimusta. Koska tällaisia elatusapupäätöksiä voidaan meidän oikeutemme mukaan antaa (avioliittolain (234/29) 79 §:n 2 momentti ja lapsen elatuksesta annetun lain (304/75) 6 §:n 3 momentti), ja kertamaksuna suoritettavaa elatusapua koskeva päätös saattaa olla tarkoituksenmukainen juuri sellaisissa tapauksissa, joissa elatusvelvollinen on ulkomaalainen, tällaisen varauman tekemiseen ei

ole katsottu olevan riittävää aihetta. Jos kertamaksuna suoritettavaa elatusapua koskeva ulkomailla annettu päätös on tehty aivan toisin perusteiden kuin mitä meillä pidetään kohtuullisena, tällaisen päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano voitaisiin Suomessa evätä yleissopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen 1 kohdan mukaan sillä perusteella, että päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano olisi Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista.

Yleissopimuksen 25 artiklan mukaan valtio voi antamalla selityksen laajentaa yleissopimuksen soveltamisalaa koskemaan myös eräitä julkisen viranomaisen tai virkamiehen toimesta tai edessä tehtyjä virallisia asiakirjoja (*actes authentiques*), jotka ovat täytäntöönpanokelpoisia siinä valtiossa, missä ne on laadittu. Suomen kannalta katsottuna tällaisen selityksen antamiseen on tuskin tarvetta, koska Suomen lainsäädäntö ei tunne tällaisia asiakirjoja. Varsinkin silloin kun ne henkilöt, joita tällainen asiakirja koskee, ovat sen valtion kansalaisia, jossa asiakirjat on tehty ja heillä tuolloin oli kotipaikkansa siellä, saattaa kuitenkin osoittautua kohtuulliseksi, että tällainen asiakirja voitaisiin panna täytäntöön Suomessa. Sen vuoksi tulisi lain säätämisen yhteydessä varata mahdollisuus säätää asetuksella, että nyt kysymyksessä oleva asiakirja voidaan panna täytäntöön Suomessa asetuksessa lähemmin säädettyin edellytyksin.

4. Yleissopimuksen voimaan saattaminen Suomessa

Valtiosopimus voidaan saattaa Suomessa voimaan eri tavoin. Yleisin sopimuksen voimaansaattamistapa silloin kun sopimus sisältää lainsäädännön alaa koskevia määräyksiä on ns. blankettilaki. Blankettilaki käsittää vain sopimuksen eräiden määräysten voimaantuloa koskevan säännöksen. Laki saa asiallisen sisältönsä sopimuksesta itsestään. Blankettilaissa voidaan myös tarvittaessa antaa lainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä. Toisinaan on kuitenkin blankettilain asemesta turvauduttu erilliseen asiasisältöiseen lakiin kansainvälistä sopimusta voimaansaatettaessa. Asiasisältöiseen lakiin otetaan kaikki Suomen lainsäädännön kanssa ristiriitaiset lainsäädäntöömme sisältymättömät, mutta laintasoista sääntelyä edellyttävät sopimuksen määräykset.

Koska elatusapukysymys saattaa olla asianosaiselle hyvin tärkeä, on aiheellista saattaa yleissopimus voimaan siten, että siihen perehtyminen on mahdollisimman yksinkertaista. Tällaista ratkaisua puoltaa myös se, että lastenvalvojat ja sosiaalilautakuntien jäsenet, jotka virkansa puolesta joutuvat kyseisiä asioita hoitamaan, eivät välttämättä ole saaneet lainopillista koulutusta. Tämän vuoksi on pidetty tarkoituksenmukaisena, että yleissopimuksen määräykset saatetaan voimaan siten, että ulkomailla annettua elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään erillinen laki. Tällöin itse yleissopimus voitaisiin aikanaan saattaa voimaan ilman eduskunnan säätämää lakia, koska asiasisältöinen laki kattaisi kaikki aikaisemman lainsäädännön kanssa ristiriitaiset sopimusmääräykset. Ehdotetun erillisen asiasisältöisen lain säätämistä puoltaa myös se seikka, että tällaiseen lakiin voitaisiin ottaa säännös, joka oikeuttaisi asetuksella säätämään, että muussa kuin yleissopimukseen liittyneessä valtiossa annettu elatusapua koskeva päätös on tunnustettava ja pantava täytäntöön Suomessa tämän lain mukaisesti.

5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella ei ole sellaisia organisatorisia vaikutuksia, jotka olisi otettava huomioon hallituksen esitykseen vaikuttavina. Lakiehdotuksen voimaansaattaminen ei myöskään aiheuttaisi valtiolle mitään muita lisämenoja, kuin ne vähäiset menot, jotka aiheutuvat siitä, että ulkomailla annetun elatusapupäätöksen täytäntöönpanoa ehkä nykyistä useammin tultaisiin hakemaan täällä. Sitä vastoin yleissopimuksen voimaansaattaminen, jonka lakiehdotuksen hyväksyminen mahdollistaisi, johtaisi siihen, että yleisistä varoista suoritettua elatustuet saataisiin nykyistä useammin perityksi ulkomailla olevalta elatusvelvolliselta. Näin ollen on ilmeistä, ettei lakiehdotuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen voimaansaattaminen tulisi asiaa kokonaisuutena tarkastellen aiheuttamaan mitään lisämenoja valtiolle vaan päinvastoin johtaisi siihen, että valtiolle ja kunnille elatusturvasta aiheutuavat menot jonkin verran vähenevät.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälään on otettu lain soveltamisalaa koskeva perussäännös. Sen mukaan ulkomailla annettu elatusapua koskeva päätös on tunnustettava ja pantava Suomessa täytäntöön ehdotetun lain mukaan, jos päätös on annettu valtiossa, joka on Haagissa 2 päivänä lokakuuta 1973 elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen osapuoli.

Pykälän 2 momenttiin on otettu säännös, joka oikeuttaa säätämään asetuksella, että muussa kuin edellä mainittuun sopimukseen liittyneessä valtiossa annettu elatusapua koskeva päätös on tunnustettava ja pantava täytäntöön Suomessa lakiehdotuksen mukaisesti. Viimeksi mainitulla säännöksellä pyritään siihen, että muiden kuin yleissopimukseen liittyneiden valtioiden kanssa voitaisiin joustavasti tehdä kahdenkeskisiä järjestelyjä elatusapujen perimiseksi.

2 §. Pykälään on selvyyden vuoksi otettu säännös siitä, että lakiehdotuksen säännökset eivät estä tunnustamista eikä panemasta täytäntöön muussa pohjoismaassa annettua elatusapua koskevaa päätöstä Suomen ja näiden valtioiden kesken elatusavun perimistä pakotoimin Oslissa 23 päivänä maaliskuuta 1962 (SopS 8/63) tehdyn sopimuksen nojalla. Säännös on sopusoinnussa yleissopimuksen 23 artiklan kanssa. Sanotun artiklan mukaan yleissopimus ei estä vetoamista muuhun kansainväliseen sopimukseen, joka on voimassa päätöksen antaneen valtion ja sen valtion välillä, jossa tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään tai viimeksi mainitussa valtiossa voimassa olevaan lakiin elatusapua koskevan päätöksen tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Näin ollen pohjoismaissa annettu elatusapupäätös on siis pantavissa täytäntöön, jos se täyttää joko edellä mainitun pohjoismaisessa sopimuksessa tai yleissopimuksessa määrätyt edellytykset.

3 §. Päätöksellä tarkoitetaan pykälän 1 momentin mukaan yhtäältä vieraan valtion tuomioistuimen tuomiota ja päätöstä sekä toisaalta ulkomaisen hallintoviranomaisen antamaa päätöstä.

Pykälän 2 momentti vastaa yleissopimuksen 1 artiklan 2 kappaletta sekä 21 artiklaa. Sen mukaan tuomioistuimen tai muun viranomai-

sen edessä tehty sovinto, joka on täytäntöönkempaa perustelua. Lain 8 §:n mukaan viransekä tuomioistuimen tai muun viranomaisen vahvistama sopimus, joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa sopimus on vahvistettu, katsotaan ehdotetussa laissa päätöksen veroiseksi. Lakiehdotus koskee siis soveltuvin osin varsinaisten päätösten ohella myös elatusapua koskevia sovintoja ja sopimuksia.

4 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaletta. Siinä ehdotetaan säädettäväksi, että ulkomailla annettu elatusapua koskeva lainvoimainen päätös on ilman eri vahvistusta voimassa Suomessa ja pyynnöstä pantava täällä täytäntöön, jos päätöksen on antanut toimivaltainen viranomainen ja päätös koskee 1) lapsen ja hänen vanhempansa väliseen suhteeseen perustuvaa velvollisuutta suorittaa elatusapua ajalta ennen kuin elatusapuun oikeutettu on täyttänyt 21 vuotta tai solminut avioliiton, tai 2) puolisolle taikka entiselle puolisolle suoritettavaa elatusapua. Entisellä puolisollla tarkoitetaan myös puolisoa, jonka avioliitto on julistettu pätemättömäksi tai peruutuneeksi. Sitä vastoin muun muassa sivusukulaisuuteen tai lankouteen perustuvaa elatusvelvollisuutta tarkoittavat päätökset jäisivät yleisperusteluisa mainitusta syystä lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Samoin kuin vuoden 1958 yleissopimuksen mukaan vaaditaan periaatteessa, että ulkomaisen päätöksen tulee olla lainvoimainen, jotta se täällä tunnustettaisiin ja voitaisiin panna täytäntöön. Yleisenä tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytyksenä on lisäksi, että päätös on vieraan valtion 5 §:n mukaan toimivaltaisen viranomaisen antama.

5 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 7, 8 ja 9 artiklaa. Tunnustamisen ja täytäntöönpanon perusedellytyksenä on, että ulkomainen päätös on vieraan valtion toimivaltaisen viranomaisen antama. Tämä seuraa jo 4 §:stä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan on päätöksen antanut vieraan valtion viranomaista pidettävä toimivaltaisena, jos jommalla kummalla asianosaisella oli kotipaikkansa sanotussa valtiossa silloin kun asia pantiin vireille. Viranomaista on siis pidettävä toimivaltaisena myös silloin kun ainoastaan kantajalla oli kotipaikkansa asianomaisessa vieraassa valtiossa. Vuoden 1958 yleissopimuksen mukaan sopimusvaltio sai tehdä varauksen, jon-

ka mukaan se ei tunnustanut eikä pannut täytäntöön elatusapupäätöstä, jos päätöksen antaneen viranomaisen toimivalta oli perustunut yksinomaan elatusapuun oikeutetun kotipaikkaan. Tällaista mahdollisuutta ei ole yleissopimuksen mukaan.

Vieraan valtion viranomaista on lisäksi pidettävä toimivaltaisena, jos sekä kantaja ja vastaaja olivat asianomaisen vieraan valtion kansalaisia silloin kun asia pantiin vireille. Vastaavaa säännöstä ei sisälly vuoden 1958 yleissopimukseen. Yleissopimusta valmisteltaessa on pidetty perusteltuna mahdollistaa vieraassa valtiossa annetun elatusapupäätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano silloin kun viranomaisen toimivalta yksinomaan on perustunut asianosaisten kansalaisuuteen myös siinä tapauksessa, että kummallakaan asianosaisella ei ole ollut kotipaikkaa päätöksen antaneessa valtiossa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan päätöksen antanut vieraan valtion viranomaista on aina pidettävä toimivaltaisena, jos elatusvelvollinen nimenomaan on suostunut siihen, että viranomainen tutkii asian tai väitettä esittämättä on ryhtynyt vastaamaan pääasiaan. Jos vastaaja, joka on haastettu toiseen kuin 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun tuomioistuimeen, haluaa estää asiassa annettavan ratkaisun tunnustamisen ja täytäntöönpanon ulkomailla, on hänen joko jätettävä vastaamatta asiassa tai esitettävä väite siitä, että hän vastustaa asiassa annettavan päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa ulkomailla.

Pykälän 2 momentti merkitsee samoin kuin 1 momentin 2 kohta toimivaltaperusteiden laajentamista vuoden 1958 yleissopimukseen verrattuna. Sen mukaan vieraan valtion viranomaista, joka on antanut elatusapua koskevan päätöksen, on pidettävä toimivaltaisena, jos elatusapua on suoritettava avioliiton purkamisen johdosta ja viranomaisen toimivalta aviosuhdetta koskevassa asiassa on perustunut Suomen laissa hyväksyttyyn toimivaltaperusteeseen.

Pykälän 3 momentti vastaa yleissopimuksen 9 artiklaa. Sen mukaan Suomen viranomaisen ei saa tutkia päätöksen antaneen vieraan valtion viranomaisen toteamusta sellaisten seikkojen olemassaolosta, joihin viimeksi mainittu viranomainen on perustanut toimivaltansa.

6 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaletta sekä osittain vuoden 1958

yleissopimuksen 2 artiklan 3 kohtaa. Pykälässä on mainittu poikkeukset siitä pääsäännöstä, jonka mukaan päätöksen täytäntöönpanon ja tunnustamisen edellytyksenä on päätöksen lainvoimaisuus. Pykälä koskee ensinnäkin lopulliseksi tarkoitettuja päätöksiä, jotka sen estämättä, että ne eivät ole lainvoimaisia, saadaan panna täytäntöön siinä valtiossa, jossa ne on annettu. Toiseksi pykälä koskee väliaikaista elatusapua koskevaa määräystä, jota on noudatettava, kunnes lainvoimainen päätös asiassa on annettu. Tällaiseen edellä 4 §:ssä tarkoitettua elatusapua koskevaan päätökseen tai määräykseen sovellettaisiin lakiehdotuksen täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä. Tämän edellytyksenä olisi kuitenkin, että vastaavanlainen päätös tai määräys voidaan antaa Suomessa.

7 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 5 ja 6 artiklaa.

Pykälän 1 momentin säännökset ovat toisin kuin niitä lähinnä vastaavat vuoden 1958 yleissopimuksen 2 artiklan määräykset harkinnanvaraisia. Tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta voidaan, mutta ei välttämättä tarvitse kieltäytyä momentissa mainittujen seikkojen vallitessa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan voidaan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytyä, jos päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano ilmeisesti on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Säännös ei edellytä, että itse päätös on *ordre publicin* vastainen vaan riittää, että päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano olisi ilmeisesti ristiriidassa *ordre publicin* kanssa. Toisaalta se seikka, että päätöstä on pidettävä *ordre publicin* vastaisena, ei välttämättä merkitse, että päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano olisi *ordre publicin* vastaista. Niinpä esimerkiksi se seikka, että ulkomaan viranomaisen elatusapuasiassa soveltama laki on ristiriidassa Suomen *ordre publicin* kanssa, ei välttämättä johda siihen, että päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano yksittäistapauksessa olisi *ordre publicin* vastaista. Vuoden 1958 yleissopimuksen *ordre publicia* koskeva sääntö sitä vastoin edellyttää, että itse päätös on *ordre publicin* vastainen.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon kieltäytymisperusteena, että ratkaisun sisältöön on vaikuttanut yhteydessä tapahtunut vilpillinen menettely. Vastaavaa nimenomaista määräystä ei sisälly vuoden 1958 sopimukseen.

Pykälän 3 kohtaa vastaava määräystä ei myöskään sisälly vuoden 1958 sopimukseen. Tämän säännöksen mukaan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä vireillä Suomessa ja tämä oikeudenkäynti on pantu vireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta oikeudenkäyntiä. Säännöksen tarkoituksena on estää, että samaa asiaa koskevaa kantetta ajetaan samanaikaisesti samojen asianosaisten välillä useammassa valtiossa.

Pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaan voidaan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytyä, jos Suomessa on annettu samaa asiaa koskeva päätös tai jos tällainen päätös on annettu muussa valtiossa ja päätös täyttää ne edellytykset, joiden vallitessa päätös on voimassa Suomessa.

Elatusapua koskeva päätös ei koskaan ole siinä mielessä lopullinen, ettei sitä myöhemmin muuttuneiden olosuhteiden johdosta määrätyin edellytyksin voida muuttaa. Tämän johdosta on selvyiden vuoksi pykälän 2 momenttiin otettu säännös, jonka mukaan ulkomailla annetun päätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta ei voida kieltäytyä 1 momentin 4 ja 5 kohdan nojalla silloin, kun ulkomailla annettu päätös merkitsee näissä kohdissa tarkoitettua päätöksen muuttamista.

Kolmas momentti koskee poisjäänyttä vastaajaa vastaan annettua päätöstä. Tämä säännös ei ole — niin kuin 1 momentin säännökset — harkinnanvarainen. Sen mukaan vastaajan on tullut asianmukaisessa järjestyksessä saada tieto elatusapuvaatimuksesta ja riittävästi aikaa vastata asiassa, jotta päätös tunnustettaisiin ja pantaisiin täällä täytäntöön. Lainkohdan mukaan vaaditaan, että haaste tai kutsu, jotka sisältävät ilmoituksen kanteen oleellisesta sisällöstä, on annettu vastaajalle tiedoksi niiden säännösten mukaan, jotka ovat voimassa siinä valtiossa, missä päätös on annettu. Niinpä esimerkiksi kuulutuksella annettu tiedoksianto voidaan joissakin tapauksissa hyväksyä. Koska edellytyksenä aina on, että vastaajalla olosuhteisiin nähden on ollut riittävästi aikaa vastata asiassa, seurannee tästä, että haasteen tai kutsun on täytynyt tosiasiallisesti tulla vastaajan tietoon, jotta päätös voitaisiin tunnustaa tai panna täytäntöön.

8 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 19 artiklaa.

Niin kuin yleisperusteluissa on mainittu voi viranomainen tai muu julkisoikeudellinen toimielin (*viranomainen*) määrätyin edellytyksin pyytää elatusapua koskevan päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa. Pykälän 1 momentin mukaan viranomainen, joka on suorittanut elatusapua elatusapuun oikeutetulle, voi tämän sijasta pyytää päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa, jos viranomaisella on tähän oikeus oman valtionsa lain mukaan.

Yleissopimuksen 19 artiklan mukaan verrattuna yleissopimuksen 11 artiklaan viranomainen voi edellisessä kappaleessa tarkoitettussa tapauksessa pyytää päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa ainoastaan siltä osin kuin se itse on suorittanut ja vastaisuudessa suorittaa elatusapua. Koska Suomen sisäisessä laissa elatusapua suorittaneen viranomaisen oikeutta periä elatusapua ei ole tällä tavoin rajoitettu, ei tämän rajoituksen tekemistä ole pidetty tarkoituksenmukaisena, jos viranomaisen oikeutta ei myöskään ole tällä tavalla rajoitettu sen valtion lain mukaan, jonka alainen viranomainen on.

9 §. Pykälä koskee yleissopimuksen 18 artiklassa tarkoitettua tapausta, jossa viranomainen on omassa valtiossaan hankkinut täytäntöönpanokelpoisen päätöksen elatusvelvollista vastaan siitä syystä, että se on suorittanut elatusapuun oikeutetulle elatusapua. Ne edellytykset, joiden vallitessa viranomaisella on tällainen oikeus lainkohdan mukaan, vastaavat yleissopimuksessa mainittuja edellytyksiä.

10 §. Pykälä vastaa yleissopimuksen 15 artiklaa. Säännöksen mukaan henkilölle, joka pyytää ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, on tätä tarkoittavassa asiassa myönnettävä maksuton oikeudenkäynti ilman korvausvelvollisuutta valtiolle, jos hänellä on ollut kokonaan tai osittain maksuton oikeudenkäynti siinä menettelyssä, jossa päätös on annettu.

11 §. Tämä pykälä liittyy yleissopimuksen 17 ja 20 artiklaan sekä vastaa vuoden 1958 yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain (339/67) 2 §:ää.

Täytäntöönpanomääräyksen antaminen kuuluisi niin kuin äsken mainitun lain mukaan on asianlaita Helsingin hovioikeudelle.

Pykälän 2 momentissa on lueteltu ne asiakirjat, jotka on liitettävä täytäntöönpanoa koskevaan hakemukseen. Luettelo vastaa pääosiltaan edellä mainitun lain 2 §:n 2 momentissa olevaa vastaavaa luetteloa.

Momentin 1—5 kohdat eivät kaivanne tarkempaa perustelua. Lain 8 §:n mukaan viranomaisena voi olla hakijana silloin kun se on suorittanut elatusapua. Siinä tapauksessa viranomaisen on liitettävä hakemukseen ne asiakirjat, joista ilmenee sen oikeus pyytää täytäntöönpanoa (4 kohta).

Momentin 6 kohdan mukaan on asiakirjaan, joka on laadittu muualla kuin suomen tai ruotsin kielellä, pääsääntöisesti liitettävä oikeaksi todistettu käännös jollekin näistä kielistä. Lainkohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että hovioikeus voi myöntää poikkeuksen velvollisuudesta liittää hakemukseen käännös. Poikkeus tulisi myöntää vain silloin, kun on ilmeistä, että kääntäminen ei ole tarpeen hakemuksen tutkimista tai täytäntöönpanoa varten.

Pykälän 2 momentin mukaan on hakijalle varattava tilaisuus kohtuullisessa määräajassa täydentää hakemustaan, jos hakemusasiakirjat ovat puutteelliset. Momentti vastaa yleissopimuksen 17 artiklan 2 kappaletta.

Koska pykälässä tarkoitettuja täytäntöönpanohakemuksia ei ilmeisesti tulisi olemaan kovin paljon ja lain soveltamiseen liittyvissä asioissa saattaa olla tärkeätä saada korkeimman oikeuden ratkaisu, ei ole pidetty perusteltuna rajoittaa oikeutta hakea muutosta hovioikeuden päätökseen nyt kysymyksessä olevaa täytäntöönpanoa koskevassa asiassa.

12 §. Pykälä vastaa edellä mainitun lain (339/67) 3 §:ää. Sen mukaan olisi elatusvelvolliselle pääsääntöisesti virkateitse varattava tilaisuus selityksen antamiseen ennen kuin täytäntöönpanohakemukseen suostutaan. Jos elatusvelvollisen olinpaikka Suomessa ei ole tiedossa, voitaisiin täytäntöönpanohakemukseen kuitenkin suostua varaamatta elatusvelvolliselle tilaisuutta tulla kuulluksi.

13 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ulkomailla annettu elatusapua koskeva päätös voidaan hovioikeuden suostuttua täytäntöönpanohakemukseen panna täytäntöön Suomessa siten kuin Suomen tuomioistuimen antama lainvoimainen tuomio. Jos päätökseen, jolla hovioikeus on suostunut täytäntöönpanohakemukseen, haetaan muutosta, olisi kuitenkin korkeimmalla oikeudella muutoksenhakemuksen johdosta valta määrätä täytäntöönpano keskeytettäväksi. Se seikka, että päätös pannaan täytäntöön siten kuin Suomen tuomio-

istuimen lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty, merkitsee muun muassa, että ulosmittausta palkasta ei saa toimittaa sellaisen lapselle tulevan elatusavun perimiseksi, jonka erääntymisestä on kulunut enemmän kuin kolme vuotta (UL 4:6⁴), ja että täytäntöönpanoasiakirjaan mahdollisesti sisältyviä ulkomaan lakiin perustuvia määräyksiä pakkokeinojen käyttämisestä ei ole noudatettava. Selvyyden vuoksi on pykälään otettu nimenomainen maininta viimeksi mainitusta seikasta.

14 §. Lain soveltamisesta voidaan pykälän 1 momentin mukaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

Yleisperusteluissa mainitusta syystä asetuksella tulisi voida säätää, että ulkomaan viranomaisen tekemä tai sen edessä tehty elatusapua koskeva virallinen asiakirja (*acte authentique*), joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on tehty, voidaan panna täytäntöön Suomessa. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 2 momentissa annettavaksi valtuutus säätää asetuksella, että tällainen asiakirja saadaan panna täytäntöön Suomessa asetuksessa lähemmin säädettävin edellytyksin.

2. Voimaantulo

Uusi laki olisi tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kun yleissopimus sen 35 artiklan mukaan tulisi voimaan. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka lähinnä seuraa kolmen kuukauden kuluttua siitä kun ratifioimista koskeva asiakirja on asianmukaisesti talletettu. Lakiehdotus koskee myös ulkomaisia päätöksiä, jotka on annettu ennen kuin yleissopimus on tullut voimaan Suomen ja muiden sopimusvaltioiden välisessä suhteessa. Yleissopimuksen 24 artiklan mukaisesti ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että lakia sovellettaisiin tällaisten päätösten osalta ainoastaan niiden elatusapuerien osalta, jotka erääntyvät maksettavaksi sen jälkeen kun yleissopimus on tullut voimaan asianomaisen vieraan valtion ja Suomen välillä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Ulkomailla annettu elatusapua koskeva päätös on voimassa ja pantava täytäntöön Suomessa siten kuin tässä laissa säädetään, jos päätös on annettu valtiossa, joka on Haagissa 2 päivänä lokakuuta 1973 elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen osapuoli.

Asetuksella voidaan säätää, että muussa kuin 1 momentissa tarkoitetun yleissopimuksen osapuolena olevassa valtiossa annettu elatusapua koskeva päätös on voimassa ja pantava täytäntöön Suomessa tämän lain mukaisesti.

2 §

Tämän lain säännösten estämättä ovat Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa annetut elatusapua koskevat päätökset voimassa ja pantavissa täytäntöön Suomen ja näiden valtioiden kesken elatusavun perimisestä pakko-toimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 (SopS 8/63) tehdyn sopimuksen nojalla.

3 §

Päätöksellä tarkoitetaan tässä laissa tuomioita ja tuomioistuimen tai muun viranomaisen antamaa päätöstä.

Päätöksen veroiseksi katsotaan tässä laissa:

1) tuomioistuimen tai muun viranomaisen edessä tehty sovinto, joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa sovinto on tehty; sekä

2) tuomioistuimen tai muun viranomaisen vahvistama sopimus, joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa sopimus on vahvistettu.

4 §

Ulkomailla annettu elatusapua koskeva lainvoimainen päätös on ilman eri vahvistusta voimassa Suomessa ja pyynnöstä pantava täällä täytäntöön, jos päätöksen on antanut toimivaltainen viranomainen ja päätös koskee:

1) lapsen ja hänen vanhempansa väliseen suhteeseen perustuvaa velvollisuutta suorittaa elatusapua ajalta ennen kuin elatusapuun oikeutettu on täyttänyt 21 vuotta tai solminut avioliiton; tai

2) puolisolle taikka entiselle puolisolle suoritettavaa elatusapua.

5 §

Päätöksen antanutta vieraan valtion viranomaista on pidettävä toimivaltaisena:

1) jos elatusvelvollisen tai elatusapuun oikeutetun kotipaikka oli sanotussa valtiossa silloin kun asia pantiin vireille;

2) jos elatusvelvollinen ja elatusapuun oikeutettu olivat sanotun valtion kansalaisia silloin kun asia pantiin vireille; sekä

3) jos elatusvelvollinen nimenomaisesti on suostunut siihen, että viranomainen tutkii asian, tai on väitettä esittämättä ryhtynyt vastaamaan pääasiaan.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa on säädetty, on vieraan valtion viranomaista pidettävä toimivaltaisena, jos elatusapua on suoritettava avioeron, asumuseron, avioliiton mitättömäksi julistamisen tai avioliiton peruuttamisen johdosta ja aviosuhdetta koskeva päätös on saman valtion viranomaisen antama ja tämän viranomaisen toimivalta aviosuhdetta koskevassa asiassa on perustunut Suomen laissa hyväksytyyn toimivaltaperusteeseen.

Päätöksen antaneen viranomaisen toteamusta sellaisten seikkojen olemassaolosta, joihin viranomainen on perustanut toimivaltansa, on pidettävä Suomen viranomaisia sitovana.

6 §

Mitä tässä laissa on säädetty täytäntöönpanosta koskee myös 4 §:ssä tarkoitettua toimivaltaisen viranomaisen antamaa elatusapua koskevaa päätöstä, joka ei ole lainvoimainen, sekä väliaikaista elatusapua koskevaa määräystä, jos päätös tai määräys on täytäntöönpanokelpoinen

siinä valtiossa, jossa se on annettu, ja vastaava päätös tai määräys voidaan antaa Suomessa.

7 §

Päätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä:

1) jos päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano ilmeisesti on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita;

2) jos ratkaisun sisältöön on vaikuttanut käsittelyn yhteydessä tapahtunut vilpillinen menettely;

3) jos samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti on samojen asianosaisten välillä vireillä Suomessa ja tämä oikeudenkäynti on pantu viireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta oikeudenkäyntiä;

4) jos Suomessa on annettu samaa asiaa koskeva päätös; sekä

5) jos muussa valtiossa on annettu samaa asiaa koskeva päätös ja tämä päätös täyttää ne edellytykset, joiden vallitessa päätös on voimassa Suomessa.

Ulkomailla annetun päätöksen tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta ei voida kieltäytyä 1 momentin 4 ja 5 kohdan nojalla silloin, kun ulkomailla annetulla päätöksellä on muutettu näissä kohdissa tarkoitettua päätöstä.

Milloin vastaaja ei ole ollut saapuvilla asiaa käsiteltäessä päätös tunnustetaan Suomessa ainoastaan, jos haaste tai kutsu, jotka sisältävät ilmoituksen kanteen oleellisesta sisällöstä, on annettu vastaajalle tiedoksi niiden säännösten mukaan, jotka ovat voimassa siinä valtiossa, jossa päätös on annettu, ja vastaajalla olosuhteisiin nähden on ollut riittävästi aikaa vastata asiassa.

8 §

Jos viranomainen tai muu julkisoikeudellisen toimielin (*viranomainen*) on tässä laissa tarkoitetun päätöksen johdosta suorittanut elatusapua elatusapuun oikeutetulle, viranomainen voi elatusapuun oikeutetun sijasta pyytää päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa, jos viranomaisella on oikeus tähän oman valtionsa lain mukaan.

9 §

Päätös, joka on annettu 8 §:ssä tarkoitetun elatusapua maksaneen viranomaisen vaatimuksesta, on voimassa ja pantava tämän viranomaisen hakemuksesta täytäntöön, jos:

1) viranomainen voi oman valtionsa lain mukaan periä maksamansa elatusavun elatusvelvolliselta; ja

2) elatusvelvollisella on elatusvelvollisuus sitä kohtaan, jolle viranomainen on maksanut elatusapua myös sen valtion lain nojalla, jonka lakia Suomen oikeuden mukaan on asiassa sovellettava.

10 §

Päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa on hakijalle pyynnöstä myönnettävä maksuton oikeudenkäynti ilman korvausvelvollisuutta valtiolle, jos hakijalla on ollut kokonaan tai osittain maksuton oikeudenkäynti siinä menettelyssä, jossa päätös on annettu.

11 §

Päätöksen täytäntöönpanoa pyydetään kirjallisesti Helsingin hovioikeudelta. Hakemus voi koskea myös päätöksen osittaista täytäntöönpanoa.

Hakemukseen on liitettävä:

1) päätös alkuperäisenä tai viranomaisen oikeaksi todistamana jäljennöksenä;

2) todistus siitä, että päätös voidaan panna täytäntöön siinä valtiossa, jossa se on annettu;

3) kun päätös on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan, alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä asiakirja, josta ilmenee, että haaste tai kutsu, jotka sisältävät 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, on annettu tiedoksi sen valtion lain mukaisesti, jossa päätös on annettu;

4) milloin hakijana on viranomainen, asiakirjat, joista ilmenee viranomaisen oikeus pyytää täytäntöönpanoa;

5) jos asianosainen haluaa saada 10 §:ssä tarkoitetun maksuttoman oikeudenkäynnin, selvitys siitä, että hänelle on siinä menettelyssä, jossa päätös on annettu, myönnetty kokonaan tai osittain maksuton oikeudenkäynti; sekä

6) oikeaksi todistettu käännös suomen- tai ruotsinkielelle hakemukseen liitetyistä asiakirjoista, jollei hovioikeus myönnä tästä poikkeusta.

Jos hakemukseen ei ole liitetty 2 momentissa mainittuja asiakirjoja tai asiakirjat ovat puutteelliset, on hakijalle varattava tilaisuus kohtuullisessa määräajassa täydentää hakemustaan.

12 §

Ennen kuin täytäntöönpanohakemukseen suostutaan, on elatusvelvolliselle virkateitse varattava tilaisuus selityksen antamiseen, jos hänen olinpaikkansa Suomessa on tiedossa.

13 §

Kun hovioikeus on suostunut 11 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen, voidaan päätös panna täytäntöön siten kuin Suomen tuomioistuinten antaman lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty, jollei korkein oikeus muutoksenhakemuksen johdosta toisin määrää. Jos ulkomainen täytäntöönpanoasiakirja sisältää määräyksen pakkokeinojen käyttämisestä, määräystä ei ole noudatettava.

14 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Asetuksella voidaan säätää, että ulkomaan viranomaisen tekemä tai sen edessä tehty elatusapua koskeva virallinen asiakirja (*acte aut-*

hentique), joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on tehty, voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön tämän lain mukaisesti asetuksessa tarkemmin säädetyin edellytyksin.

15 §

Tämä laki tulee voimaan

198 .

Jos elatusapu on vahvistettu 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun yleissopimuksen osapuolena olevassa valtiossa ennen kuin yleissopimus tämän valtion ja Suomen välillä on tullut voimaan, sovelletaan tätä lakia ainoastaan niiden elatusapuerien osalta, jotka erääntyvät maksettaviksi sen jälkeen kun yleissopimus on tullut voimaan ensiksi mainitun valtion ja Suomen välillä.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

(Suomennos)

Liite

YLEISSOPIMUS

elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta
ja täytäntöönpanosta

Tämän yleissopimuksen allekirjoittajavaltiot, haluten aikaansaada täysi-ikäisiä henkilöitä koskevien elatuspätösten vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yhteiset määräykset,

haluten yhtenäistää nämä määräykset ja 15 päivänä huhtikuuta 1958 tehdyn lasten elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen määräykset,

ovat päättäneet tehdä tämän yleissopimuksen ja sopineet seuraavista määräyksistä:

I LUKU

Yleissopimuksen soveltamisala

1 artikla

Tätä yleissopimusta sovelletaan sopimusvaltion oikeus- tai hallintoviranomaisen antamiin päätöksiin, jotka koskevat perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteesta johtuvaa elatusapuvetoitetta, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatusapu mukaan luettuna, jos päätös on annettu

1. elatusapuun oikeutetun ja elatusvelvollisen välillä; tai

2. elatusvelvollisen ja julkisen toimielimen välillä, joka vaatii korvausta elatusapuun oikeutetulle suorittamastaan avustuksesta.

Tätä yleissopimusta sovelletaan myös samojen asianosaisten välisiin mainittuja velvoitteita koskeviin asianomaisen viranomaisen edessä tehtyihin sovintoihin (*transactions*).

2 artikla

Tätä yleissopimusta sovelletaan päätöksiin tai sovintoihin niiden nimityksistä riippumatta.

CONVENTION

on the recognition and enforcement of
decisions relating to maintenance obligations

The States signatory to this Convention,
Desiring to establish common provisions to govern the reciprocal recognition and enforcement of decisions relating to maintenance obligations in respect of adults,

Desiring to coordinate these provisions and those of the Convention of the 15th of April 1958 on the Recognition and Enforcement of Decisions Relating to Maintenance Obligations in Respect of Children,

Have resolved to conclude a Convention for this purpose and have agreed upon the following provisions —

CHAPTER I

Scope of the Convention

Article 1

This Convention shall apply to a decision rendered by a judicial or administrative authority in a Contracting State in respect of a maintenance obligation arising from a family relationship, parentage, marriage or affinity, including a maintenance obligation towards an infant who is not legitimate, between —

1. a maintenance creditor and a maintenance debtor; or

2. a maintenance debtor and a public body which claims reimbursement of benefits given to a maintenance creditor.

It shall also apply to a settlement made by or before such an authority ('transaction') in respect of the said obligations and between the same parties (hereafter referred to as a 'settlement').

Article 2

This Convention shall apply to a decision or settlement however described.

Tätä yleissopimusta sovelletaan myös päätöksiin tai sovintoihin, joilla muutetaan aikaisempaa päätöstä tai sovintoa silloinkin, kun tämä on tehty valtiossa, joka ei ole tämän yleissopimuksen osapuoli.

Tätä yleissopimusta sovelletaan riippumatta siitä onko elatusapuvaatimus luonteeltaan kansainvälinen tai valtion sisäinen ja riippumatta asianosaisten kansalaisuudesta ja kotipaikasta.

3 artikla

Jos päätös tai sovinto ei koske yksinomaan elatusapuvuoroitetta, yleissopimusta sovelletaan päätökseen tai sovintoon vain niiltä osin kuin se koskee elatusapuvuoroitetta.

II LUKU

Päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon ehdot

4 artikla

Sopimusvaltiossa annettu päätös on tunnustettava tai pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa,

1) jos sen on antanut viranomainen, jota 7 tai 8 artiklan mukaan on pidettävä toimivaltaisena; ja

2. jos se on saanut lainvoiman siinä valtiossa, jossa se on annettu.

Väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiset päätökset ja väliaikaiset määräykset, vaikka ne eivät olekaan lainvoimaisia, tunnustetaan tai pannaan täytäntöön siinä valtiossa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, mikäli vastaavia päätöksiä voidaan tässä valtiossa antaa ja panna täytäntöön.

5 artikla

Päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano voidaan kuitenkin evätä:

1. jos päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano on ilmeisesti ristiriidassa sen valtion oikeusjärjestyksen perusteiden (*ordre public*) kanssa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään; tai

2. jos ratkaisuun on vaikuttanut käsittelyn aikana tapahtunut vilpillinen menettely; tai

3. mikäli samoja asianosaisia ja samaa kysymystä koskeva menettely on vireillä sen val-

It shall also apply to a decision or settlement modifying a previous decision or settlement, even in the case where this originates from a non-Contracting State.

It shall apply irrespective of the international or internal character of the maintenance claim and whatever may be the nationality or habitual residence of the parties.

Article 3

If a decision or settlement does not relate solely to a maintenance obligation, the effect of the Convention is limited to the parts of the decision or settlement which concern maintenance obligations.

CHAPTER II

Conditions for Recognition and Enforcement of Decisions

Article 4

A decision rendered in a Contracting State shall be recognised or enforced in another Contracting State —

1. if it was rendered by an authority considered to have jurisdiction under article 7 or 8; and

2. if it is no longer subject to ordinary forms of review in the State of origin.

Provisionally enforceable decisions and provisional measures shall, although subject to ordinary forms of review, be recognised or enforced in the State addressed if similar decisions may be rendered and enforced in that State.

Article 5

Recognition or enforcement of a decision may, however, be refused —

1. if recognition or enforcement of the decision is manifestly incompatible with the public policy ('ordre public') of the State addressed; or

2. if the decision was obtained by fraud in connection with a matter of procedure; or

3. if proceedings between the same parties and having the same purpose are pending

tion viranomaisessa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, ja tämä menettely on pantu vireille aikaisemmin; tai

4. jos päätös on ristiriidassa samoja asioita koskevan päätöksen kanssa, joka on annettu joko siinä valtiossa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tai jossakin toisessa valtiossa ja päätös jälkimmäisessä tapauksessa täyttää tunnustamisen tai täytäntöönpanon edellytykset siinä valtiossa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään.

6 artikla

Sen estämättä, mitä 5 artiklassa on määrätty, vastaajan poissaollessa annettu päätös tunnustetaan tai pannaan täytäntöön vain, mikäli haaste tai kutsu, joka sisältää ilmoituksen kaanteen pääasiallisesta sisällöstä, on annettu tiedoksi poissaolevalle vastaajalle sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa päätös on annettu, ja vastaajalla olosuhteet huomioon ottaen on ollut riittävästi aikaa vastata asiassa.

7 artikla

Viranomaista siinä valtiossa, jossa päätös on annettu, pidetään toimivaltaisena tämän yleis-sopimuksen mukaan,

1. jos elatusvelvollisella tai elatusapuun oikeutetulla oli kotipaikkansa siinä valtiossa, jossa päätös on annettu, kun asia pantiin vireille; tai

2. jos elatusvelvollinen ja elatusapuun oikeutettu olivat sen valtion kansalaisia, missä päätös on annettu, kun asia pantiin vireille; tai

3. jos vastaaja on hyväksynyt viranomaisen toimivallan joko nimenomaisesti, tai ryhtymällä väitettä esittämättä vastaamaan pääasiaan.

8 artikla

Sen estämättä, mitä 7 artiklassa on määrätty, sopimusvaltion viranomaista, joka on antanut elatusapuvaatimusta koskevan tuomion, pidetään toimivaltaisena tämän yleissopimuksen mukaan, jos elatusapua on suoritettava avioeron tai asumuseron tai avioliiton päättämiseksi tai mitättömäksi julistamisen johdosta ja päätöksen on antanut tämän valtion viranomainen, jota on pidettävä toimivaltaisena aviosuh-

before an authority of the State addressed and those proceedings were the first to be instituted; or

4. if the decision is incompatible with a decision rendered between the same parties and having the same purpose, either in the State addressed or in another State, provided that this latter decision fulfils the conditions necessary for its recognition and enforcement in the State addressed.

Article 6

Without prejudice to the provisions of Article 5, a decision rendered by default shall be recognised or enforced only if notice of the institution of the proceedings, including notice of the substance of the claim, has been served on the defaulting party in accordance with the law of the State of origin and if, having regard to the circumstances, that party has had sufficient time to enable him to defend the proceedings.

Article 7

An authority in the State of origin shall be considered to have jurisdiction for the purposes of this Convention —

1. if either the maintenance debtor or the maintenance creditor had this habitual residence in the State of origin at the time when the proceedings were instituted; or

2. if the maintenance debtor and the maintenance creditor were nationals of the State of origin at the time when the proceedings were instituted; or

3. if the defendant had submitted to the jurisdiction of the authority, either expressly or by defending on the merits of the case without objecting to the jurisdiction.

Article 8

Without prejudice to the provisions of Article 7, the authority of a Contracting State which has given judgment on a maintenance claim shall be considered to have jurisdiction for the purposes of this Convention if the maintenance is due by reason of a divorce or a legal separation, or a declaration that a marriage is void or annulled, obtained from an authority of that State recognised as having

detta koskevassa asiassa sen valtion oikeuden mukaan, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään.

9 artikla

Päätöksen antaneen valtion viranomaisen toteamusta sellaisten seikkojen olemassaolosta, joihin viranomainen on perustanut toimivaltansa, sitoo sen valtion viranomaisia, jossa päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään.

10 artikla

Jos päätös koskee useita elatusapukysymyksiä, eikä koko päätöstä voida tunnustaa tai panna täytäntöön, sen valtion viranomaisen, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tulee soveltaa tätä yleisopimusta päätöksen siihen osaan, joka voidaan tunnustaa tai panna täytäntöön.

11 artikla

Jos päätös koskee määräajoin maksettavaa elatusapua, täytäntöönpano myönnetään sekä eräntyneiden että vastaisuudessa eräntyvien elatusapuerien osalta.

12 artikla

Sen valtion viranomainen, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, ei saa tutkia päätöksen sisällön oikeellisuutta, ellei tässä yleissopimuksessa toisin määrätä.

III LUKU

Päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva menettely

13 artikla

Elatusapupäätöksen tunnustamisessa tai täytäntöönpanossa noudatettava menettely määräytyy sen valtion lain mukaan, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, jollei tässä yleissopimuksessa toisin määrätä.

14 artikla

Päätöksen osittaista tunnustamista tai täytäntöönpanoa voidaan aina pyytää.

15 artikla

Elatusapuun oikeutettu, jolle on myönnetty kokonaan tai osaksi maksuton oikeusapu tai

jurisdiction in that matter, according to the law of the State addressed.

Article 9

The authority of the State addressed shall be bound by the findings of fact on which the authority of the State of origin based its jurisdiction.

Article 10

If a decision deals with several issues in an application for maintenance and if recognition or enforcement cannot be granted for the whole of the decision, the authority of the State addressed shall apply this Convention to that part of the decision which can be recognised or enforced.

Article 11

If a decision provided for the periodical payment of maintenance, enforcement shall be granted in respect of payments already due and in respect of future payments.

Article 12

There shall be no review by the authority of the State addressed of the merits of a decision, unless this Convention otherwise provides.

CHAPTER III

Procedure for Recognition and Enforcement of Decisions

Article 13

The procedure for the recognition or enforcement of a decision shall be governed by the law of the State addressed, unless this Convention otherwise provides.

Article 14

Partial recognition or enforcement of a decision can always be applied for.

Article 15

A maintenance creditor, who, in the State of origin, has benefited from complete or

vapautus kuluista tai kustannuksista siinä valtiossa, jossa päätös on annettu, on oikeus saada tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä laajin mahdollinen oikeusapu ja laajin mahdollinen vapautus kuluista ja kustannuksista sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään.

16 artikla

Minkäänlaista kuluja ja kustannuksia koskevan vakuuden tai takuun asettamista ei voida vaatia tässä yleissopimuksessa tarkoitetuista menettelyistä aiheutuvien kustannusten ja maksujen suorituksen vakuudeksi.

17 artikla

Asianosaisen, joka hakee päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa, on esitettävä:

1. täydellinen ja oikeaksi todistettu jäljennös päätöksestä;

2. ne asiakirjat, jotka ovat tarpeen sen seikan selvittämiseksi, että päätös on saanut lainvoiman siinä valtiossa, jossa se on annettu ja tarvittaessa, että päätös on täytäntöönpanokelpoinen;

3. jos päätös on annettu vastaajan poissaollessa, alkuperäiskappale tai oikeaksi todistettu jäljennös asiakirjasta, joka on tarpeen sen selvittämiseksi, että haaste tai kutsu, jotka sisältävät ilmoituksen kanteesta, on asianmukaisesti annettu tiedoksi poisjääneelle vastaajalle sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa päätös on annettu;

4. asian niin vaatiessa tarvittava asiakirja, joka osoittaa, että hakijalle on myönnetty maksuton oikeusapu tai vapautus kuluista ja kustannuksista siinä valtiossa, jossa päätös on annettu;

5. oikeaksi todistettu käännös edellä mainituista asiakirjoista, jollei vastaanottavan valtion viranomaisen myönnä tästä poikkeusta,

Jos edellä mainittuja asiakirjoja ei ole esitetty tai, jos päätöksen sisällöstä ei ilmene, onko tämän yleissopimuksen ehdot täytetty, tulee hakijalle varata tilaisuus määräajassa esittää tarpeelliset asiakirjat.

Laillistamista tai muuta vastaavaa muodollisuutta ei saa vaatia.

partial legal aid or exemption from costs or expenses, shall be entitled, in any proceedings for recognition or enforcement, to benefit from the most favourable legal aid or the most extensive exemption from costs or expenses provided for by the law of the State addressed.

Article 16

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the proceedings to which the Convention refers.

Article 17

The party seeking recognition or applying for enforcement of a decision shall furnish —

1. a complete and true copy of the decision;

2. any document necessary to prove that the decision is no longer subject to the ordinary forms of review in the State of origin and, where necessary, that it is enforceable;

3. if the decision was rendered by default, the original or a certified true copy of any document required to prove that the notice of the institution of proceedings, including notice of the substance of the claim, has been properly served on the defaulting party according to the law of the State of origin;

4. where appropriate, any document necessary to prove that he obtained legal aid or exemption from costs or expenses in the State of origin;

5. a translation, certified as true, of the abovementioned documents unless the authority of the State addressed dispenses with such translation.

If there is a failure to produce the documents mentioned above or if the contents of the decision do not permit the authority of the State addressed to verify whether the conditions of this Convention have been fulfilled, the authority shall allow a specified period of time for the production of the necessary documents.

No legalisation or other like formality may be required.

IV LUKU

Julkista toimielintä koskevat lisämääräykset

18 artikla

Päätös, joka on annettu elatusvelvollista vastaan julkisen toimielimen hakemuksesta ja joka koskee korvausta julkisen toimielimen elatusapuun oikeutetulle suorittamista etuuksista, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tämän yleissopimuksen mukaisesti:

1. jos julkinen toimielin voi saada korvauksen oman valtionsa lainsäädännön mukaan; ja

2. jos elatusvelvollisuudesta elatusapuun oikeutetun ja elatusvelvollisen välillä on määrätty sen valtion, jossa päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään, kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten mukaan sovellettavassa sisäisessä laissa.

19 artikla

Julkinen toimielin voi hakea elatusapuun oikeutetun ja elatusvelvollisen välillä annetun elatusapupäätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa elatusapuun oikeutetulle suorittamiensa etuuksien osalta, jos tällä toimielimellä sitä koskevan lainsäädännön nojalla on oikeus hakea päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa elatusapuun oikeutetun sijasta.

20 artikla

Sen estämättä mitä 17 artiklassa on määrätty, tulee sen julkisen toimielimen, joka hakee päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa, esittää ne asiakirjat, jotka ovat tarpeen sen seikan selvittämiseksi, että päätös täyttää 18 artiklan 1 kohdassa tai 19 artiklassa tarkoitettut edellytykset, ja että elatusavut on suoritettu elatusapuun oikeutetulle.

V LUKU

Sovinnot

21 artikla

Sovinto, joka on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on tehty, on tunnustettava ja pantava täytäntöön, noudattaen soveltuvin osin samoja edellytyksiä kuin päätöksen osalta.

CHAPTER IV

Additional provisions relating to public bodies

Article 18

A decision rendered against a maintenance debtor on the application of a public body which claims reimbursement of benefits provided for a maintenance creditor shall be recognised and enforced in accordance with this Convention —

1. if reimbursement can be obtained by the public body under the law to which it is subject; and

2. if the existence of a maintenance obligation between the creditor and the debtor is provided for by the internal law applicable under the rules of private international law of the State addressed.

Article 19

A public body may seek recognition or claim enforcement of a decision rendered between a maintenance creditor and maintenance debtor to the extent of the benefits provided for the creditor if it is entitled *ipso jure*, under the law to which it is subject, to seek recognition or claim enforcement of the decision in place of the creditor.

Article 20

Without prejudice to the provisions of Article 17, the public body seeking recognition or claiming enforcement of a decision shall furnish any document necessary to prove that it fulfils the conditions of sub-paragraph 1, of Article 18 or Article 19, and that benefits have been provided for the maintenance creditor.

CHAPTER V

Settlements

Article 21

A settlement which is enforceable in the State of origin shall be recognised and enforced subject to the same conditions as a decision so far as such conditions are applicable to it.

VI LUKU

Erityisiä määräyksiä

22 artikla

Sopimusvaltion, jonka laki rajoittaa rahansiirtoja, tulee myöntää paras etusija elatusavun suorittamista, tai tässä sopimuksessa tarkoitettuihin vaatimuksiin liittyvien kustannusten ja maksujen korvausta, tarkoittaville rahansiirtoille.

23 artikla

Tämä yleissopimus ei estä vetoamista muuhun kansainväliseen sopimukseen, joka on voimassa sen valtion, jossa päätös on annettu tai sopimus tehty, ja sen valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, välillä tai viimeksi mainitun valtion lainsäädäntöön päätöksen tai sopimuksen tunnustamisen tai täytäntöönpanon saamiseksi.

24 artikla

Tätä yleissopimusta sovelletaan riippumatta päätöksen antamispäivästä.

Milloin päätös on annettu ennen kuin tämä yleissopimus on tullut voimaan sen valtion välillä, jossa päätös on annettu ja sen valtion välillä, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, se pannaan täytäntöön viimeksi mainitussa valtiossa vain voimaantulon jälkeen eräntyvien maksujen osalta.

25 artikla

Sopimusvaltio voi milloin tahansa selittää, että tämän yleissopimuksen määräykset laajennetaan koskemaan suhteessa niihin valtioihin, jotka ovat omalta osaltaan antaneet saman selityksen, sellaista virallista asiakirjaa (*acte authentique*), joka on tehty viranomaisen tai virkamiehen toimesta tai näiden edessä ja joka on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa missä asiakirja on tehty, siltä osin kuin nämä määräykset voidaan soveltaa tällaisiin asiakirjoihin.

26 artikla

Sopimusvaltio voi 34 artiklan mukaisesti pitää itselleen oikeuden jättää tunnustamatta tai panematta täytäntöön:

1. päätöksen tai sovinnon, joka koskee elatusapuja, jotka eräntyvät sen jälkeen, kun elatusapuun oikeutettu on täyttänyt kaksikym-

CHAPTER VI

Miscellaneous provisions

Article 22

A Contracting State, under whose law the transfer of funds is restricted, shall accord the highest priority to the transfer of funds payable as maintenance or to cover costs and expenses in respect of any claim under this Convention.

Article 23

This Convention shall not restrict the application of an international instrument in force between the State of origin and the State addressed or other law of the State addressed for the purposes of obtaining recognition or enforcement of a decision or settlement.

Article 24

This Convention shall apply irrespective of the date on which a decision was rendered.

Where a decision has been rendered prior to the entry into force of the Convention between the State of origin and the State addressed, it shall be enforced in the latter State only for payments falling due after such entry into force.

Article 25

Any Contracting State may, at any time, declare that the provisions of this Convention will be extended, in relation to other States making a declaration under this Article, to an official deed (*"acte authentique"*) drawn up by or before an authority or public official and directly enforceable in the State of origin insofar as these provisions can be applied to such deeds.

Article 26

Any Contracting State may, in accordance with Article 34, reserve the right not to recognise or enforce —

1. a decision or settlement insofar as it relates to a period of time after a maintenance creditor attains the age of twenty-one years or

mentäyksi vuotta tai solminut avioliiton, jolle elatusapuun oikeutettu ole elatusvelvollisen nykyinen tai entinen puoliso;

2. päätöksen tai sovinnon, joka koskee elatusvelvollisuutta

- a) sivusukulaisten välillä;
- b) avioliiton kautta sukua olevien henkilöiden välillä;

3. päätöksen tai sovinnon, joka ei koske määräajoin maksettavaa elatusapua.

Sopimusvaltio, joka on tehnyt varauman, ei voi vaatia yleissopimuksen soveltamista päätöksiin tai sopimuksiin, joiden osalta se on tehnyt varauman.

27 artikla

Jos sopimusvaltiossa on elatusvelvoitteiden osalta voimassa kaksi tai useampia oikeusjärjestelmiä, joita sovelletaan eri henkilöryhmiin, viittauksen kyseisen valtion lakiin katsotaan tarkoittavan sitä oikeusjärjestelmää, joka sen valtion lain mukaan soveltuu kyseiseen henkilöryhmään.

28 artikla

Jos sopimusvaltioon kuuluu kaksi tai useampia alueita, joissa elatusapupäätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta sovelletaan eri oikeusjärjestelmiä, on:

1. viittaus lakiin, menettelyyn tai viranomaiseen valtiossa, jossa päätös on annettu, katsottava tarkoittavan sen alueen lakia, menettelyä tai viranomaista, jossa päätös on annettu;

2. viittaus lakiin, menettelyyn tai viranomaiseen valtiossa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, katsottava tarkoittavan sen alueen lakia, menettelyä tai viranomaista, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään;

3. edellä 1 ja 2 kappaletta sovellettaessa tehty viittaus sen valtion lakiin tai menettelyyn, jossa päätös on annettu, tai sen valtion lakiin tai menettelyyn, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, katsottava sisältävän myös kaikki siinä sopimusvaltiossa soveltuvat oikeussäännöt ja oikeusperiaatteet, joita sovelletaan niillä alueilla, joista valtio koostuu;

4. viittaus elatusapuun oikeutetun tai elatusvelvollisen kotipaikkaan valtiossa, jossa päätös on annettu, katsottava tarkoittavan hänen kotipaikkaansa alueella, jolla päätös on annettu.

marries, except when the creditor is or was the spouse of the maintenance debtor;

2. a decision or settlement in respect of maintenance obligations

- a. between persons related collaterally;
- b. between persons related by affinity;

3. a decision or settlement unless it provides for the periodical payment of maintenance.

A Contracting State which has made a reservation shall not be entitled to claim the application of this Convention to such decisions or settlements as are excluded by its reservation.

Article 27

If a Contracting State has, in matters of maintenance obligations, two or more legal systems applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system which its law designates as applicable to a particular category of persons.

Article 28

If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law apply in relation to the recognition and enforcement of maintenance decisions —

1. any reference to the law or procedure or authority of the State of origin shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which the decision was rendered;

2. any reference to the law or procedure or authority of the State addressed shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought;

3. any reference made in the application of subparagraph 1 or 2 to the law or procedure of the State or origin or to the law or procedure of the State addressed shall be construed as including any relevant legal rules and principles of the Contracting State which apply to the territorial units comprising it;

4. any reference to the habitual residence of the maintenance creditor or the maintenance debtor in the State of origin shall be construed as referring to his habitual residence in the territorial unit in which the decision was rendered.

Sopimusvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa, että se ei tule soveltamaan jotakin tai joitakin tämän artiklan säännöistä yhteen tai useampaan tämän yleissopimuksen määräyksiin.

29 artikla

Tämä yleissopimus korvaa siihen liittyneiden valtioiden välisissä suhteissa Haagissa 15 päivänä huhtikuuta 1958 tehdyn lapsen elatus-apua koskevien päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen.

VII LUKU

Loppumääräykset

30 artikla

Tämän yleissopimuksen voivat allekirjoittaa valtiot, jotka olivat Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin jäseniä silloin kun sen kahdestoista istunto pidettiin.

Yleissopimus on ratifioitava tai hyväksyttävä ja ratifioimis- tai hyväksymiskirjat on talletettava Alankomaiden ulkasiainministeriöön.

31 artikla

Valtio, joka on tullut Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin jäseneksi sen kahdennentoista istunnon jälkeen tai joka on Yhdistyneiden Kansakuntien tai jonkin sen erityisjärjestön jäsen tai Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön osapuoli, voi liittyä tähän yleissopimukseen sen tultua voimaan 35 artiklan ensimmäisen kappaleen mukaisesti.

Liittymiskirja on talletettava Alankomaiden ulkoasiainministeriöön.

Liittyminen tulee voimaan vain liittyjävaltion ja sellaisten sopimusvaltioiden välisissä suhteissa, jotka eivät ole kahdentoista kuukauden kuluessa 37 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta ilmoittaneet vastustavansa liittymistä. Jäsenvaltiot voivat tehdä tällaisen ilmoituksen myös ratifioidessaan tai hyväksyessään yleissopimuksen liittymisen jälkeen. Tällaiset ilmoitukset on tehtävä Alankomaiden ulkoasiainministeriölle.

Any Contracting State may, at any time, declare that it will not apply any one or more of the foregoing rules to one or more of the provisions of this Convention.

Article 29

This Convention shall replace, as regards the States who are Parties to it, the Convention on the Recognition and Enforcement of Decisions Relating to Maintenance Obligations in Respect of Children, concluded at The Hague on the 15 tht of April 1958.

CHAPTER VII

Article 30

This Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Twelfth Session.

It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Article 31

Any State which has become a Member of the Hague Conference on Private International Law after the date of its Twelfth Session, or which is a Member of the United Nations or of a specialised agency of that Organisation, or a Party to the Statute of the International Court of Justice may accede to this Convention after it has entered into force in accordance with the first paragraph of Article 35.

The instrument of accession shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the twelve months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph 3 of Article 37. Such an objection may also be raised by Member States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

32 artikla

Valtio voi tämän yleissopimuksen allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tai siihen liittyessään selittää tämän yleissopimuksen ulottuvan kaikkiin alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista se on vastuussa, taikka yhteen tai useampaan näistä alueista. Tällainen selitys tulee voimaan samana päivänä kun yleissopimus tulee voimaan kysymyksessä olevan valtion osalta.

Myöhemmin tapahtuvista soveltamisalan laajennuksista on ilmoitettava Alankomaiden ulkoasiainministeriölle.

Laajentaminen tulee voimaan niiden sopimusvaltioiden, jotka eivät ole kahdentoista kuukauden kuluessa 37 artiklan 4 kappaleessa mainitun ilmoituksen vastaanottamisesta, vastustaneet soveltamisalan laajentamista, ja sen alueen tai niiden alueiden välillä, joiden kansainvälisistä suhteista ilmoituksen tehnyt valtio on vastuussa ja joiden puolesta ilmoitus on tehty.

Jäsenvaltiot jotka ratifioivat tai hyväksyvät yleissopimuksen tällaisen laajentamisen jälkeen, voivat myös siinä yhteydessä ilmoittaa vastustavansa laajennusta.

Ilmoitus vastustamisesta on tehtävä Alankomaiden ulkoasiainministeriölle.

33 artikla

Jos sopimusvaltioon kuuluu kaksi tai useampia alueita, joissa sovelletaan elatusapupäätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta erilaisia oikeusjärjestelmiä, sopimusvaltio voi tämän yleissopimuksen allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tai siihen liittyessään selittää, että tämän yleissopimuksen soveltaminen ulotetaan koskemaan sen kaikkia alueita tai vain yhtä tai joitakin niistä, ja milloin tahansa muuttaa selitystään antamalla uuden selityksen.

Nämä selitykset on ilmoitettava Alankomaiden ulkoasiainministeriölle, ja niissä on nimenomaisesti mainittava alue, jolla yleissopimusta sovelletaan.

Muut sopimusvaltiot voivat kieltäytyä tunnustamasta elatusapupäätöstä, jos yleissopimusta ei sinä päivänä kun tunnustamista pyydetään sovelleta sillä alueella, jossa päätös on annettu.

34 artikla

Valtio voi viimeistään tämän yleissopimuksen ratifioidessaan tai hyväksyessään tai siihen

Article 32

Any State may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention shall extend to all the territories for the international relations of which it is responsible, or to one or more of them. Such a declaration shall take effect on the date of entry into force of the Convention for the State concerned.

At any time thereafter, such extensions shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

The extension shall have effect as regards the relations between the Contracting States which have not raised an objection to the extension in the twelve months after the receipt of the notification referred to in subparagraph 4 of Article 37 and the territory or territories for the international relations of which the State in question is responsible and in respect of which the notification was made.

Such an objection may also be raised by Member States when they ratify, accept or approve the Convention after an extension.

Any such objection shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Article 33

If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law apply in relation to the recognition and enforcement of maintenance decisions, it may, at the time of signature, ratification, acceptance approval or accession, declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may modify its declaration by submitting another declaration at any time thereafter.

These declarations shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands, and shall state expressly the territorial unit to which the Convention applies.

Other Contracting States may decline to recognise a maintenance decision if, at the date on which recognition is sought, the Convention is not applicable to the territorial unit in which the decision was rendered.

Article 34

Any State may, not later than the moment of its ratification, acceptance, approval or

liittyessään tehdä yhden tai useamman 26 artiklassa tarkoitetuista varaumista. Muita varaumia ei sallita.

Valtio voi myös 32 artiklan mukaisen tämän yleissopimuksen soveltamisen laajentamista koskevan ilmoituksen yhteydessä, tehdä yhden tai useamman näistä varaumista yhden tai useamman ilmoituksessa mainitun alueen osalta.

Sopimusvaltio voi milloin tahansa peruuttaa tekemänsä varauman. Peruutusilmoitus toimitetaan Alankomaiden ulkoasiainministeriölle.

Varauman voimassaolo lakkaa kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun edellisessä kappaleessa mainittu ilmoitus on tehty.

35 artikla

Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kolmas 30 artiklassa mainittu ratifioimis- tai hyväksymiskirja on talletettu.

Sen jälkeen yleissopimus tulee voimaan

1. jokaisen sen myöhemmin ratifioivan tai hyväksyvän valtion osalta kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa;

2. jokaisen liittyjävaltion osalta kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun 31 artiklassa mainittu määräaika on mennyt umpeen;

3. alueen osalta, jota yleissopimus on ulotettu koskemaan 32 artiklan mukaisesti, kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun 32 artiklassa mainittu määräaika on mennyt umpeen.

36 artikla

Tämä yleissopimus on voimassa viisi vuotta siitä päivästä lukien, jolloin se 35 artiklan ensimmäisen kappaleen mukaisesti on tullut voimaan. Tämä koskee myös niitä valtioita, jotka ovat sen myöhemmin ratifioineet tai hyväksyneet tai siihen liittyneet.

Yleissopimus katsotaan uudistetuksi viideksi vuodeksi kerrallaan, ellei sitä sanota irti.

Irtisanomisesta on ilmoitettava Alankomaiden ulkoasiainministeriölle vähintään kuusi kuukautta ennen kuluvan viisivuotiskauden

accession, make one or more of the reservations referred to in Article 26. No other reservation shall be permitted.

Any State may also, when notifying an extension of the Convention in accordance with Article 32, make one or more of the said reservations applicable to all or some of the territories mentioned in the extension.

Any Contracting State may at any time withdraw a reservation it has made. Such a withdrawal shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Such a reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.

Article 35

This Convention shall enter into force on the first day of the third calendar month after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 30.

Thereafter the Convention shall enter into force

— for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the third calendar month after the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval;

— for each acceding State, on the first day of the third calendar month after the expiry of the period referred to in Article 31;

— for a territory to which the Convention has been extended in conformity with Article 32, on the first day of the third calendar month after the expiry of the period referred to in that Article.

Article 36

This Convention shall remain in force for five years from the date of its entry into force in accordance with the first paragraph of Article 35, even for States which have ratified, accepted, approved or acceded to it subsequently.

If there has been no denunciation, it shall be renewed tacitly every five years.

Any denunciation shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands, at least six months before the expiry of the five

päättymistä. Irtisanominen voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä alueita, joihin yleissopimusta sovelletaan.

Irtisanomisella on vaikutus vain ilmoituksen tehneen valtion osalta. Muiden sopimusvaltioiden osalta yleissopimus jää voimaan.

37 artikla

Alankomaiden ulkoasiainministeriön on ilmoitettava konferenssin jäsenvaltioille sekä 31 artiklan mukaisesti liittyneille valtioille:

1. 30 artiklan mukaisista allekirjoituksista, ratifioimisista ja hyväksymisistä;
2. päivästä, jona yleissopimus 35 artiklan mukaisesti tulee voimaan;
3. 31 artiklan mukaisista liittymisistä ja niiden voimaantulopäivistä;
4. 32 artiklan mukaisista soveltamisalan laajennuksista ja niiden voimaantulopäivistä;
5. vastustamisista, jotka koskevat 31 ja 32 artiklan mukaisia liittymisiä ja laajentamisia;
6. 25 ja 32 artiklan mukaisista selityksistä;
7. 36 artiklan mukaisista irtisanomisista;
8. 26 ja 34 artiklan mukaisista varaumista ja 34 artiklassa tarkoitetuista peruutuksista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Haagissa 2 päivänä lokakuuta 1973 ranskan ja englannin kielellä, molempien tekstien ollessa yhtä todistuvoimaiset, yhtenä kappaleena, joka talletetaan Alankomaiden hallituksen arkistoon ja josta oikeaksi todistettu jäljennös toimitetaan diplomaattista tietä kaikille valtioille, jotka ovat Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin jäseniä sen kahdennettatoista istuntoa pidettäessä.

year period. It may be limited to certain of the territories to which the Convention applies.

The denunciation shall have effect only as regards the State which has notified it. The Convention shall remain in force for the other Contracting States.

Article 37

The Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands shall notify the States Members of the Conference, and the States which have acceded in accordance with Article 31, of the following —

1. the signatures and ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 30;
2. the date on which this Convention enters into force in accordance with Article 35;
3. the accessions referred to in Article 31 and the dates on which they take effect;
4. the extensions referred to in Article 32 and dates on which they take effect;
5. the objections raised to accessions and extensions referred to in Articles 31 and 32;
6. the declarations referred to in Articles 25 and 32;
7. the denunciations referred to in Article 36;
8. the reservations referred to in Articles 26 and 34 and the withdrawals referred to in Article 34.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 2nd day of October 1973, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through the diplomatic channel, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Twelfth Session.

